

Testamentti ja edunvalvontavaltuus

Helsingin seudun ammatilliset
senioriopettajat HASO ry

Helsinki 05.09.2023

Lakimies (OTM) Taisto Eronen

Lakipalvelu Taisto Eronen

taisto.eronen@lakipalvelu-eronen.fi / 050 409 9160

Testamentti

Testamentin tekeminen

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Tekijä

Kalle Väänänen

xxxxxx-xxxx

Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Tekijä

Kalle Väänänen

xxxxxx-xxxx

Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Määräys

Viimeisenä tahtonani ja testamenttina määrään, että kuoltuani jaetaan omaisuuteni rintaperillisteni Kaisan, Antin ja Erkin kesken siten, että:

1. Kaisa saa asunto-osakehuoneistoni.
2. Antti ja Erkki saavat kesämökkini, puoliksi kumpikin.
3. Pörssiosakkeeni ja pankkitalletukseni jaetaan tasan kullekin rintaperillisselleni.

Määrään vielä, että rintaperillisteni nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ei ole avio-oikeutta tällä testamentilla perintönä saatuun omaisuuteen, ei sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen, eikä sen tuottoon.

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Tekijä

Kalle Väänänen
xxxxxx-xxxx
Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Määräys

Viimeisenä tahtonani ja testamenttina määrään, että kuoltuani jaetaan omaisuuteni rintaperillisteni Kaisan, Antin ja Erkin kesken siten, että:

1. Kaisa saa asunto-osakehuoneistoni.
2. Antti ja Erkki saavat kesämökkini, puoliksi kumpikin.
3. Pörssiosakkeeni ja pankkitalletukseni jaetaan tasan kullekin rintaperillisselleni.

Määrään vielä, että rintaperillisteni nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ei ole avio-oikeutta tällä testamentilla perintönä saatuun omaisuuteen, ei sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen, eikä sen tuottoon.

Jakelu

Tämä testamentti on laadittu kolmena (3) alkuperäisenä kappaleena. Yksi testamentin tekijälle ja yksi kappale kummallekin testamentin todistajalle.

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Tekijä

Kalle Väänänen
xxxxxx-xxxx
Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Määräys

Viimeisenä tahtonani ja testamenttina määrään, että kuoltuani jaetaan omaisuuteni rintaperillisteni Kaisan, Antin ja Erkin kesken siten, että:

1. Kaisa saa asunto-osakehuoneistoni.
2. Antti ja Erkki saavat kesämökkini, puoliksi kumpikin.
3. Pörssiosakkeeni ja pankkitalletukseni jaetaan tasan kullekin rintaperilliseni.

Määrään vielä, että rintaperillisteni nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ei ole avio-oikeutta tällä testamentilla perintönä saatuun omaisuuteen, ei sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen, eikä sen tuottoon.

Jakelu

Tämä testamentti on laadittu kolmena (3) alkuperäisenä kappaleena. Yksi testamentin tekijälle ja yksi kappale kummallekin testamentin todistajalle.

Päiväys ja allekirjoitus

Espoossa 22.01.2023
Testamentin tekijän allekirjoitus

Testamentin tekeminen

TESTAMENTTI

Tekijä

Kalle Väänänen
xxxxxx-xxxx
Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Määräys

Viimeisenä tahtonani ja testamenttina määrään, että kuoltuani jaetaan omaisuuteni rintaperillisteni Kaisan, Antin ja Erkin kesken siten, että:

1. Kaisa saa asunto-osakehuoneistoni.
2. Antti ja Erkki saavat kesämökkini, puoliksi kumpikin.
3. Pörssiosakkeeni ja pankkitalletukseni jaetaan tasan kullekin rintaperilliseni.

Määrään vielä, että rintaperillisteni nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ei ole avio-oikeutta tällä testamentilla perintönä saatuun omaisuuteen, ei sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen, eikä sen tuottoon.

Jakelu

Tämä testamentti on laadittu kolmena (3) alkuperäisenä kappaleena. Yksi testamentin tekijälle ja yksi kappale kummallekin testamentin todistajalle.

Päiväys ja allekirjoitus

Espoossa 22.01.2023
Testamentin tekijän allekirjoitus

Todistuslausuma ja todistajien allekirjoitukset

Varta vasten kutsuttuina ja yhtä aikaa läsnä olleina todistajina vakuutamme, että Kalle Väänänen, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän testamentin. Toteamme, että Kalle Väänänen on tehnyt testamentin vapaasta tahdostaan sekä täydellä ymmärryksellään.

Aika ja paikka sama kuin edellä

Todistajien allekirjoitukset

Testamentin peruuttaminen ja muuttaminen

- Testamentti voidaan peruuttaa täysin vapaamuotoisesti:
 - esimerkiksi repimällä tai muuten hävittämällä ja myös suullisesti > todistelu siitä onko peruutettu vai ei.
- Testamentti voidaan peruuttaa vapaamuotoisella peruutusasiakirjalla:
 - ei ole testamentin muotovaatimuksia, peruuttajan allekirjoitettava, peruutus-tarkoitus on käytävä ilmi selkeästi.
- Testamentti voidaan peruuttaa ja muuttaa uudella testamentilla:
 - selkeintä on muuttaa testamenttia tekemällä uusi testamentti, jossa todetaan esim. että aiemmat testamenttini peruuttaen määrään,
 - yksittäisiä testamenttimääräyksiä voidaan myös muuttaa uudella testamentilla, jolloin vanhan testamentin muut määräykset voivat jäädä voimaan, jos vanhaa testamenttia ei samalla peruuteta > päällekkäisten määräysten ongelma,
 - kaksi testamenttia voi olla voimassa samanaikaisesti siltä osin kuin niiden määräykset eivät ole keskenään ristiriitaisia.

Keskinäinen testamentti

Keskinäinen testamentti

TESTAMENTTI

Tekijät

Kalle Väänänen

xxxxxx-xxxx

Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Kaisa Väänänen

xxxxxx-xxxx

Espoonkaari 12, 02250 Espoo

Määräys

Viimeisenä tahtonamme ja testamenttina määräämme, että toisen meistä kuoltua saa jälkeen elänyt täyden omistusoikeuden kaikkeen ensiksi kuolleen omaisuuteen.

Meidän molempien kuoltua on omaisuutemme jaettava rintaperillistemme kesken tasan.

Toivomuksemme on, että rintaperillistemme eivät vaadi ensin kuolleen jälkeen lakiosaansa.

Jos toivomuksestamme huolimatta joku rintaperillisistamme vaatii lakiosaansa, ei lakiosaansa vaatinut rintaperillinen saa jälkeen elävän jälkeenkään kuin lakiosaansa.

Määräämme, että rintaperillistemme nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ei ole avio-oikeutta meiltä saatuun tai sen sijaan tulleeseen omaisuuteen, eikä sen tuottoon.

Jakelu

Tämä testamentti on laadittu kolmena (3) alkuperäisenä kappaleena. Yksi testamentin tekijälle ja yksi kappale kummallekin testamentin todistajalle.

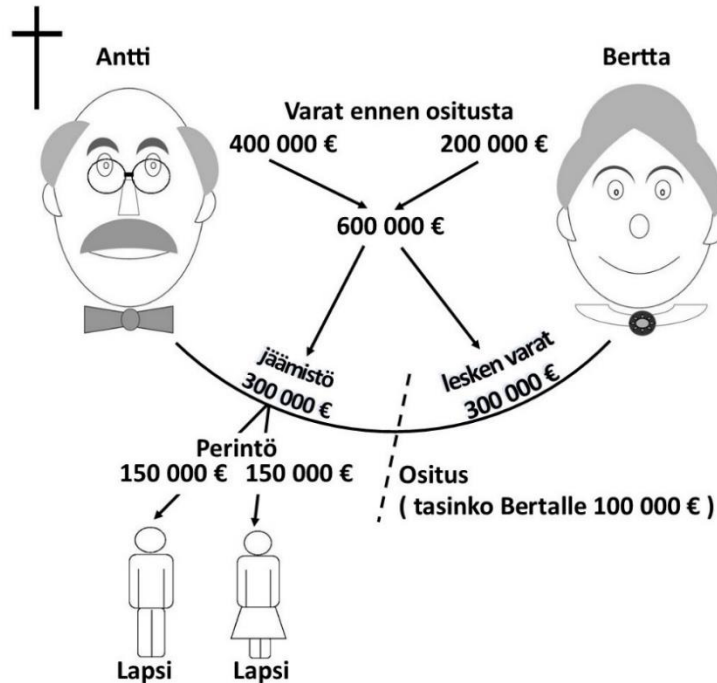
Päiväys ja allekirjoitus

Espoossa 22.01.2023

Testamentin tekijän allekirjoitus

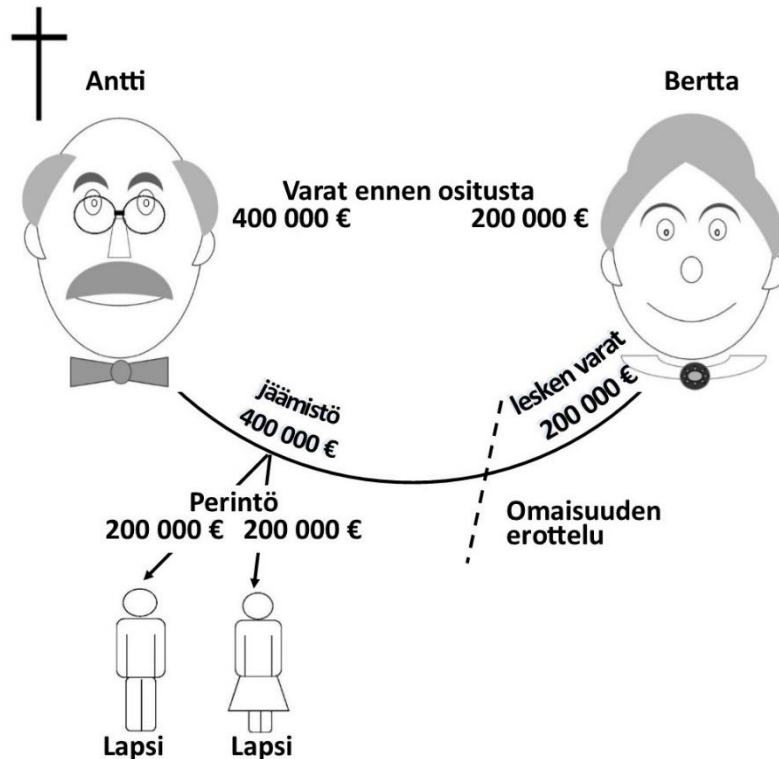
Todistuslausuma ja todistajien allekirjoitukset

Testamentattava jäämistö muodostuu osituksessa

- Antin nettovarot 400 000 € ja Bertan 200 000 €
- Osituksessa puolisoiden varat lasketaan yhteen ja puolitetaan
- Avio-osat ovat:
 $(400\,000 + 200\,000) / 2 = 300\,000\,€$
- Varattomampi Bertta saa tasinkona:
 $300\,000 - 200\,000 = 100\,000\,€$
- Antin perittäväksi menevä jäämistö = avio-osa eli 300 000 €
- Bertan varallisuus osituksen jälkeen on myös 300 000 €

Avioehdolla voidaan vaikuttaa jäämistön suuruuteen

- Antin varat 400 000 € ja Bertan 200 000 €
- Puolisoilla avioehto, jossa kummallakaan ei avio-oikeutta toisen omaisuuteen, joten kumpikin pitää omat varansa
- Antin jäämistö on siten 400 000 € ja Bertan varat 200 000 €
- Avioehto voi olla myös yksipuolinen esim. niin, että Antilla on avio-oikeus Bertan omaisuuteen mutta Bertalla ei Antin omaisuuteen
- Tällöin Antin kp pitää oman omaisuutensa ja saa vielä puolet Bertan omaisuudesta
- Antin jäämistö olisi tällöin: $400\,000 + (200\,000/2) = 500\,000\text{ €}$

Keskinäinen täysi omistusoikeus testamentti suosii voimakkaasti leskeä

- Testamentissa määrätään: ”Meistä puolisoista toisen kuoltua saa jälkeen elänyt täyden omistusoikeuden ensin kuolleen omaisuuteen.” **Ei määräystä toissijaisesta saajista leskenkin kuoltua.**
- Tällöin leski saa elinaikanaan lähes rajattoman vallan määrätä ensin kuolleen omaisuudesta: saa vapaasti käyttää, vuokrata, myydä, pantata, lahjoittaa ja testamentata omaisuutta rintaperillisten toiveita huomioimatta.
- Lesken määräysvaltaa kaventaa kuitenkin rintaperillisten oikeus lakiosaan ensin kuolleen vanhempansa jälkeen, jos sitä vaativat. Jos eivät vaadi, eivät voi sitä saada lesken kuolemankaan jälkeen.
- Syynä tällaisen täyden omistusoikeuden antamiseen leskelle voi olla, että leski saa elinaikanaan järjestellä puolisoiden omaisuuden siirtoa lapsille erilaisin toimenpitein, kuten testamentein ja lahjoituksin.
- Täyden omistusoikeustestamentin verotus voi olla raskasta koska perintövero maksetaan ”kahteen kertaan”, ensin leski ja sitten rintaperilliset.

Keskinäinen rajoitettu omistusoikeustestamentti turvaa paremmin rintaperillisiä

- Testamentissa määrätään: ”Meistä puolisoista toisen kuoltua saa jälkeen elänyt omistusoikeuden ensin kuolleen omaisuuteen, **ja leskenkin kuoltua menee omaisuutemme rintaperillisillemme.**
- Tällainen toissijaismääräys rajoittaa lesken määräysvaltaa ensin kuolleen puolison omaisuuteen: voi käyttää, vuokrata ja myydä omaisuutta, mutta ei voi lahjoittaa eikä testamentata omaisuutta perillisten etua loukaten.
- Toissijaismääräys turvaa myös rintaperillisten asemaa niin, että ei ole aivan välttämätöntä vaatia lakiosaa heti ensin kuolleen vanhemman jälkeen, kuten on täyden omistusoikeustestamentin osalta.
- Syynä rajoitetun omistusoikeuden antamiseen leskelle voi olla sen turvaaminen, että rintaperilliset saavat perintöosansa ainakin lesken kuoleman jälkeen. Lesken elinaikana ei haluta esittää jakovaatimuksia.
- Rajoitetun omistusoikeustestamentin verotusta keventää se, että lesken kuoleman jälkeisessä pesänjaossa omaisuus tulee 1/2 kummaltakin.

Keskinäinen rajoitettu omistusoikeustestamentti esimerkki

ANTTI †

BERTTA

- Antin varat 600 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €
 - Kesämökki 200 000 €
- Osituksessa avio-osa:
 $600\,000 + 200\,000/2 = (400\,000\,€)$
- Bertalle tasinkona kesämökki -200 000 €
- Antin jäämistö 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertan varat 200 000 €
 - Metsätila 100 000 €
 - pörssiosakkeita 100 000 €
- Osituksessa avio-osa:
 $600\,000 + 200\,000/2 = (400\,000\,€)$
- Bertta saa tasinkona kesämökin 200 000 €
- Bertan varat osituksen jälkeen 400 000 €
 - Metsätila 100 000 €
 - pörssiosakkeita 100 000 €
 - kesämökki 200 000 €

Tästä Bertta
voi määrätä
testamentilla

- Rintaperillisten lakiosat 200 000 €
 - Eivät vaadi lakiosaa
- Bertalle testamentilla 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertta saa testamentilla 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertta kuolee – pesänjako 800 000 €
 - Kalle ja Kaisa saavat Antin toissijais-
saajina Asunto-osakkeen (1/2 ja 1/2) 400 000 €
 - Bertan perillisinä Kalle ja Kaisa saavat
metsätilan, pörssiosakkeet ja kesä-
mökin puoliksi kumpikin, yhteensä 400 000 €

- Bertta kuolee pesänjako 800 000 €
 - Antin toissijaissaajille Kalle ja Kaisa
asunto-osakehuoneisto (1/2 ja 1/2) 400 000 €
 - Bertan perillisinä Kalle ja Kaisa saavat
metsätilan, pörssiosakkeet ja kesä-
mökin puoliksi kumpikin, yhteensä 400 000 €

Keskinäisellä käyttöoikeustestamentilla määräysvaltaa leskelle – omistus rintaperillisille

- Testamentissa määrätään: ”Meistä puolisoista toisen kuoltua saa jälkeen elänyt vapaan käyttöoikeuden ensin kuolleen omaisuuteen omistusoikeuden siihen mennessä rintaperillisillemme.”
- Käyttöoikeusmääräys rajoittaa lesken määräysvaltaa ensin kuolleen puolison omaisuuteen: voi käyttää ja vuokrata omaisuutta mutta **ei voi sitä myydä, ei pantata eikä lahjoittaa ilman omistajien (rintaperillisten) lupaa tai käräjäoikeudelta haettua myyntilupaa.**
- Kun rintaperilliset saavat omaisuuteen omistusoikeuden, jota rajoittaa lesken käyttöoikeus, he voivat vaatia ensin kuolleen vanhempansa omaisuudesta lakiosaansa siten, että sitä ei rasita lesken käyttöoikeus.
- Syynä vain käyttöoikeuden antamiseen leskelle ja omistusoikeuden rintaperillisille voi olla sen turvaaminen, että vanhempansa leski osaa hoitaa juoksevat asiat mutta merkittäviin toimiin tarvitaan omistajien lupa.
- Käyttöoikeus leskelle on verovapaa. Rintaperillisten perintöverotusta huojaennetaan omaisuutta rasittavan lesken käyttöoikeuden vuoksi.

Kuinka käyttöoikeuden arvo lasketaan?

- Omaisuuden arvo 400 000 €
- Käyttöoikeuden haltijan ikä 70 v. ikäkerroin 7
- Tuotto 5 % / 400 000 € = 20 000 €
(kesämökki 3 %)
- Käyttöoikeuden arvo $7 \times 20\,000\text{ €}$ = 140 000 €
- Omaisuuden arvo 400 000 €
- ./. Käyttöoikeuden arvo - 140 000 €
- Omaisuuden perintöverotettava arvo = 260 000 €

Keskinäisen testamentin peruuttaminen

- Keskinäinen testamentti on kaksipuolinen, molemminpuolisesti ehdollinen jälkisaädös:
 - jossa Antti antaa testamenttimääräyksen Bertan hyväksi ja Bertta antaa testamenttimääräyksen Antin hyväksi, minkä lisäksi kumpikin puoliso voi määrätä yhteisymmärryksessä toissijaisiksi saajiksi esim. rintaperillisensä.
 - keskinäisen testamentin yksipuolinen peruuttaminen ei ole aina sallittu.
- Keskinäinen testamentin sallittu peruuttaminen:
 - testamentin tekijät voivat yksipuolisesti peruuttaa **omaa omaisuuttaan** koskevan testamenttimääräyksensä sekä kummankin vielä eläessä että myös toisen kuoltua.
- Keskinäinen testamentin kielletty peruuttaminen:
 - jos testamentin tekijät ovat laatineet testamentin tietyin **olennaisin edellytyksin**, he **eivät voi yksipuolisesti peruuttaa omaakaan omaisuuttaan koskevaa testamenttimääräystään** olennaisten edellytysten vastaisesti. Jos näin tekevät, menettävät itsekkin testamentilla saamansa edun.

Keskinäisen rajoitetun omistusoikeustestamentin peruuttaminen

ANTTI †

BERTTA

- Antin varat 600 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €
 - Kesämökki 200 000 €
- Osituksessa avio-osa:
 $600\,000 + 200\,000/2 = (400\,000\text{ €})$
- Bertalle tasinkona kesämökki -200 000 €
- Antin jäämistö 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertan varat 200 000 €
 - Metsätila 100 000 €
 - pörssiosakkeita 100 000 €
- Osituksessa avio-osa:
 $600\,000 + 200\,000/2 = (400\,000\text{ €})$
- Bertta saa tasinkona kesämökin 200 000 €
- Bertan varat osituksen jälkeen 400 000 €
 - Metsätila 100 000 €
 - pörssiosakkeita 100 000 €
 - kesämökki 200 000 €

Tästä Bertta
voi määrätä
testamentilla

- Rintaperillisten lakiosat 200 000 €
 - Eivät vaadi lakiosaa
- Bertalle testamentilla 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertta saa testamentilla 400 000 €
 - Asunto-osakehuoneisto 400 000 €

- Bertta kuolee – pesänjako 800 000 €
 - Kalle ja Kaisa saavat Antin toissijaissaaajina Asunto-osakkeen (1/2 ja 1/2) 400 000 €
 - Bertan testamentilla Kaisa saa kesämökin ja pörssiosakkeet (2/3) ja Kalle saa metsätilan (1/3), yhteensä 400 000 €

- Bertta kuolee pesänjako 800 000 €
 - Antin toissijaissaaajille Kalle ja Kaisa asunto-osakehuoneisto (1/2 ja 1/2) 400 000 €
 - Bertan testamentilla Kaisa saa kesämökin ja pörssiosakkeet (2/3) ja Kalle saa metsätilan (1/3), yhteensä 400 000 €

Edunvalvontavaltuutus

Johtavat periaatteet edunvalvonnassa

Itsemääräämisoikeus/Suojaaminen

Valtakirja (OikTL)

- Valtuutetun valinta vapaa,
- Tehtävien valinta vapaa,
- Ei valvontaa ulkoapäin

Itsemääräämisoikeus

Suojaaminen

Julkinen edunvalvonta (HolhTL)

- Edunvalvoja määrätään,
- Tehtävät määrätään,
- Viranomaisen (DVV) valvoo

Itsemääräämisoikeus

Suojaaminen

Edunvalvontavaltuutus (EVVL)

- Valtuutetun valinta vapaa,
- Tehtävien valinta vapaa,
- Viranomaisen (DVV) valvoo jos valtakirjassa ei toisin määrätä

Itsemääräämisoikeus

Suojaaminen

Mikä on edunvalvontavaltuutus?

- Laki edunvalvontavaltuutuksesta ollut voimassa 1.11.2007 lähtien
 - Valtuutuksen avulla henkilö voi etukäteen järjestää asioidensa hoidon siltä varalta, että hän myöhemmin sairauden, heikentyneen terveydentilan tms. syyn takia tulee kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan.
 - Allekirjoittamassaan edunvalvontavaltakirjassa henkilö valtuuttaa valitsemansa henkilön/henkilöt hoitamaan yleisesti tai erikseen määrittelemiään taloudellisia ja henkilökohtaisia asioitaan **sitten kun hän tulee kykenemättömäksi niitä hoitamaan.**
 - Valtakirja tulee voimaan sitten kun henkilö on tullut kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan, jolloin valvontaviranomainen (Digi- ja väestötietovirasto) vahvistaa valtuutuksen.
 - Valvontaviranomainen (dvv.) valvoo valtuutetun toimintaa. Edunvalvontavaltakirjassa voidaan rajoittaa viranomaisvalvontaa.

Edunvalvontavaltakirjan antaminen

Valtakirjan tiukat muotomääräykset

- Valtuuttajan on oltava oikeustoimikelpoinen (18 v., ymmärtää asian)
- Valtuutus tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava (myös aika ja paikka)
- Kaksi **esteetöntä** todistajaa (18 v., ymmärtää asian)
 - Esteellisiä eli jäävejiä todistamaan ovat: **valtuuttajan** puoliso, valtuuttajan tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi tai tällaisen puoliso, **valtuutettu** tai hänen puolisonsa sekä valtuutettuun tai hänen puolisoonsa edellä mainitussa suhteessa oleva henkilö
 - yhtä aikaa läsnä,
 - todistajalausuma (kuten testamentissa, on suotavaa)
- Valtakirjasta on käytävä ilmi vähintään:
 - valtuuttaja ja valtuutettu tai valtuutetut sekä toissijainen ja varavaltuutettu,
 - valtuutetun tai valtuutettujen kelpoisuus (yleisesti tai yksilöiden),
 - määräys valtuutuksen voimaantulosta kun valtuuttaja tulee kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan
- Valtuuttajan annettava valtakirja valtuutetulle tai valtuutetuille

Valtuutettu/valtuutetut

- Valtuuttaja valitsee itse **valtuutetun**, jonka tulee olla luonnollinen henkilö (ei siis mikään yhtiö, tms.)
- **Varavaltuutettu**, jos varsinainen valtuutettu tulee sairauden tai esteellisyyden vuoksi tms. syystä **tilapäisesti** estyneeksi hoitamaan valtuutetun tehtäviä.
- **Toissijainen** valtuutettu, jos varsinainen valtuutettu ei ota tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee **pysyvästi** estyneeksi toimimaan valtuutettuna.
 - Vara- ja toissijaisen valtuutetun nimeäminen on suositeltavaa, koska olosuhteet voivat huomattavasti muuttua siihen mennessä kun valtuutus astuu voimaan
 - Varavaltuutettuja voidaan nimetä useampiakin niin, että ainakin yhden tulisi kuulua valtuuttajan lähipiiriin ulkopuolelle ja olla **esteetön**
 - Jos esim. valtuuttaja haluaa antaa lahjan valtuutetulle tai tämän lähiomaisille, on valtuutettu esteellinen lahjoituksen toteuttamiseen valtuuttajan puolesta ja jos esteetöntä varavaltuutettua ei ole valittu, jouduttaisiin hakemaan julkista edunvalvojaa asia hoitamaan, mutta tämä ei onnistu koska julkinen edunvalvoja ei saa tällöinkään lahjaa päämiehen/valtuuttajan puolesta antaa – **suuri ongelma !**

Valtuutuksen vahvistaminen ja voimaantulo

- Kun valtuuttaja tulee kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan, **voi valtuutettu hakea valtakirjan vahvistamista digi- ja väestötietovirastosta**
- Vahvistamisen edellytyksenä on, että:
 - kysymyksessä on edunvalvontavaltuutus ja sen muoto on oikea,
 - valtuuttaja on ollut kelpoinen valtuutuksen tekoon,
 - Todistajat eivät ole esteellisiä, jäävejä,
 - valtuuttaja on menettänyt kyvyn hoitaa asioitaan,
 - valtuuttajalla ei ole edunvalvojaa valtakirjan asioista,
 - valtuutettu ei ole kykenemätön tai sopimaton tehtävään.
- Valtakirja on esitettävä alkuperäisenä sekä lääkärinlausunto tai muu luotettava selvitys valtuuttajan tilasta
 - lääkärinlausunnon tai muun selvityksen saamiseen valtuutetulla on oikeus valtuutuksen antamisen perusteella.
- Valtuuttajaa on kuultava vahvistamisen yhteydessä
 - myös aviopuolisoa on kuultava ja muitakin lähiomaisia voidaan kuulla

Taloudellisten asioiden hoito

- Huolellisesti **valtuuttajan etua edistäen** ja häntä kuullen
 - valtakirjasta ilmenevän kelpoisuuden ja valtuuttajan toimiohjeiden mukaisesti,
 - valtuutetun tekemä oikeustoimi sitoo, jos toiminut kelpoisuuden rajoissa,
 - toimivallan ylittänyt oikeustoimi sitoo, jos sopimuskumppani ei tiennyt ylityksestä
- Valtuutettu voi hoitaa kaikkia valtuuttajan taloudellisia asioita, **paitsi**:
 - kiinteistöjä ei voi myydä eikä pantata (asunto-osake ei ole kiinteistö),
 - eikä omaisuutta voi lahjoittaa
 - **ellei** valtakirjassa ole erillistä määräystä, että näin voi tehdä.
- Oikeustoimien luvanvaraisuus
 - eräiden oikeustoimien (mm. kiinteistön myynti ja panttaus) luvanvaraisuus **ei koske edunvalvontavaltuutusta**
 - jos valtakirjassa sallitaan kiinteistön myynti ja panttaus, ei valtuuttaja tarvitse tähän erikseen digi- ja väestötietoviraston lupaa
 - valtakirjassa voidaan kuitenkin määrätä, että lupa tarvitaan

Toimiohjeet

- Valtuuttaja voi antaa valtuutetulle tarkempia toimiohjeita edunvalvontavaltakirjassa määrättyjen tehtävien hoitamiseksi, koskien esimerkiksi:
 - ulkopuolisten kanssa tehtävien oikeustoimien ehtoja (omaisuuden myynti ja osto),
 - omaisuuden hoito, säilyttäminen sekä luovutuskiellot > testamenttimääräykset,
 - valtuuttajan hoivaa ja hoitoa koskevat tarkemmat ohjeet >erillinen hoitotahto
- Toimiohjeiden sitovuus:
 - valtuutetulle annettavat toimiohjeet (toimivalta) voivat olla suullisia tai kirjallisia,
 - jos toimivalta ylitetään, toimi sitoo valtuuttajaa, jos vastapuolella vilpitön mieli,
 - valtuuttaja voi tällöin vaatia korvausta toimivallan ylittäneeltä valtuutetulta,
- Toimiohjeiden maininta edunvalvontavaltakirjassa:
 - Jos edunvalvontavaltakirjassa **ei viitata** erillisiin toimiohjeisiin, ei vastapuoli (sopimuskumppani) voinut tietää toimiohjeista (ellei muuta näytetä) > vilpitön mieli,
 - jos valtakirjassa **viitataan** erillisiin toimiohjeisiin, täytyy sopimuskumppanin pyrkiä selvittämään toimiohjeiden sisältö, voidakseen varmistua toimen sitovuudesta valtuuttajaan nähden.

Henkilökohtaiset asiat

- **Jos valtakirjassa näin määrätään**, voi valtuutettu edustaa valtuuttajaa sellaisissa henkilöä koskevissa asioissa, joita valtuuttaja ei ymmärrä päätöksentekohetkellä
- Valtuuttajan henkilöä koskevia asioita ovat mm.:
 - valtuuttajan hoitoon ja hoivaan liittyvät asiat,
 - salassa pidettävien tietojen luovutukseen liittyvät kysymykset, ja
 - asumiseen liittyvät kysymykset (esim. palveluasuminen)
- Valtuuttajan hoitoa koskeva suostumus
 - edunvalvontavaltuutettu on potilaan laillinen edustaja, jota on kuultava ennen tärkeää hoitopäätöstä ja joka voi antaa suostumuksen hoitoon
 - myös potilaan lähiomaisia voidaan kuulla ennen tärkeää hoitopä
 - potilaan vakaasti ilmaisema tahto (esim. kirjallisessa hoitotahdossa) sitoo valtuutettua ja omaisia
- Korostetun henkilökohtaiset asiat
 - Valtuutetulla ei ole kelpoisuutta valtuuttajan puolesta mm. antaa suostumusta avioliittoon, tunnustaa isyyttä, eikä tehdä tai peruuttaa testamenttia.

Valtuutetun toiminnan valvonta

- Valvontaviranomainen on **digi- ja väestötietovirasto (dvv)**,
 - jolle toimitettava valtuuttajan omaisuusluettelo, jos valtuutus koskee talousasioita
 - dvv ei muutoin omatoimisesti valvo valtuutetun toimintaa, **ellei**
 - valtakirjassa toisin määrätä tai valvontaan ole jotakin tiettyä erityistä syytä
- Valtakirjassa voidaan määrätä, että:
 - dvv:lle tai jollekin muulle (esim. tilitoimisto) annettava tilitys esim. vuosittain
 - päätöstilä ei tarvitse antaa millekään taholle
 - **jollei päätöstilistä ole valtakirjassa mainintaa**, se on annettava valtuuttajalle tai vara- tai toissijaiselle valtuutetulle, tai valtuuttajan kuollessa kuolinpesälle (**ei dvv:lle**)
- Valtuuttajan oikeudenomistajan tiedonsaantioikeus
 - valtuuttajan kuoltua hänen oikeudenomistajillaan on laaja tiedonsaantioikeus mm. valtuutetun dvv:lle tekemistä tileistä ja niiden käsittelystä.

Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

- Valtuutuksen peruuttaminen ennen sen vahvistamista
 - valtuutus päättyy kun tehdään uusi valtakirja, tai kun
 - otetaan valtakirja pois valtuutetulta, tai
 - ilmoitetaan valtuutetulle peruutuksesta
- Valtuutuksen peruuttaminen sen vahvistamisen jälkeen
 - peruuttaminen tulee voimaan kun digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut peruutuksen
 - ennen peruutuksen vahvistamista digi- ja väestötietovirasto tutkii onko valtuuttaja ymmärtänyt peruutuksen merkityksen (ei vahvisteta jos valtuuttaja ei ymmärrä)
- Vahvistettu valtuutus lakkaa kun:
 - valtuutettu ilmoittaa digi- ja väestötietovirastolle luopuvansa tehtävästään,
 - valtuuttaja kuolee,
 - valtuuttajalle määrätään edunvalvoja,
 - valtuuttaja menee konkurssiin

Esimerkki: edunvalvontavaltuutus ja testamentti

